

Regeringen
Utbildnings- och kulturdepartementet
103 33 Stockholm

2005-11-24

Dnr 2005:622

Redovisning av uppdrag om Utvärdering av försöksverksamhet med distansundervisning i Emmaboda kommun, enligt förordning, utfärdad 2003-05-08

Dnr SFS nr:2003:255

Härmed redovisas uppdraget Utvärdering av försöksverksamhet med distansundervisning i Emmaboda kommun, enligt förordningen SFS 2003:255, utfärdad, 2003-05-08 givet i särskild ordning för budgetåret 2004.

Regeringen fastställde i maj 2003 förordningen (2003:255) om försöksverksamhet med inslag av distansutbildning i gymnasieskolan i Emmaboda kommun. Syftet med verksamheten är, enligt förordningen, att elever skall kunna få en flexibel undervisning i form av distansundervisning. Med distansundervisning avser förordningen att "en elev som deltar i utbildning på ett nationellt program i kommunens gymnasieskola får undervisning med stöd av informations- och kommunikationsteknik i den egna skolan av en annan utbildningsanordnare". Skolverket skall till regeringen redovisa en utvärdering av försöksverksamheten vid gymnasieskolan i Emmaboda senast den 1 december 2005 och en slutgiltig utvärdering senast 1 december 2008. Denna rapport redovisar utvärderingen 2005.

Vilhelm Mobergsgymnasiet i Emmaboda samarbetar med utbildningsföretaget Liber Hermods om undervisningen på NV, SP och TE-programmen. Samarbetet avser nationellt fastställda kurser. I vissa kurser, såsom Idrott och hälsa, sker all undervisning lokalt. Liber Hermods gör den övergripande planeringen av de kurser som omfattas av samarbetet och tillhandahåller studiematerial. De lokala lärarna ansvarar för undervisningen av vissa delar av kurserna. Övriga delar studerar eleverna självständigt med tillgång till självinstruerande material och handledning från både när- och distanslärare. Antalet undervisningstimmar är nedsatt. Distanslärarna ger kommentarer på uppgifter som eleverna skickar in. I slutet av år 2 och 3 anordnar Liber Hermods en så kallad preparandkurs som ska förbereda eleverna för tentamen i olika kurser. Preparandkursen är inte reglerad i förordningen.

Alla kurser som omfattas av samarbetet tenteras för Liber Hermods-lärare. Dessa är förordnade vid Vilhelm Mobergsgymnasiet och de sätter betyg som baseras på elevernas tentamensresultat.

Flertalet elever vid Vilhelm Mobergsgymnasiet uppger sig vara nöjda med arbets sättet, som ger dem inflytande över sin egen tid. De uppger vidare att de lokala lärarnas handledning har stor betydelse för distansstudierna. Ungefär tre fjärdedelar av de elever som har besvarat Skolverkets enkät anger att de är nöjda med att Liber Hermods lärare sätter betygen.

Flertalet lokala lärare vid Vilhelm Mobergsgymnasiet uppskattar att inte behöva bedöma eleverna kontinuerligt. Det uppges uppväga arbetsbelastningen med den omfattande handledning de ger utöver den vanliga undervisningen.

Både elever och lärare anger hög trivsel på Vilhelm Mobergsgymnasiet med hänvisning bland annat till skolans småskalighet.

Betygssnittet under de senaste tre åren motsvarar på alla tre programmen Vål godkänd. Genomströmningen har dock varit låg och är en fråga som bör följas i den slutgiltiga utvärderingen.

Sammanfattningsvis visar Skolverkets utvärdering av försöksverksamheten vid gymnasieskolan i Emmaboda kommun visar att

- Arbetsformen vid Vilhelm Mobergsgymnasiet är uppskattad av flertalet elever och lärare.
- Genomströmningen har varit låg och bör följas noga i den slutgiltiga utvärderingen.
- Preparandkursen i Liber Hermods regi, som i praktiken är en del av närundervisningen, omfattas inte av förordningen. Antalet elever som inte deltar i preparandkursen bör följas i den slutgiltiga utvärderingen då dessa elever får en mindre andel närundervisning än den som Vilhelm Mobergsgymnasiet beräknar per kurs.
- Liber Hermods lärare sätter betyg på avslutande kurser vilket inte är i enlighet med förordningen (2003:255) om försöksverksamheten.
- Betygsättningen sker inte i enlighet med Läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) avsnitt 2.5 eftersom all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna inte utnyttjas.

Wilhelm Mobergsgymnasiet behöver förändra rutinerna för betygssättning i den fortsatta verksamheten så att de stämmer överens med gällande bestämmelser.

Utvärderingen har genomförts av en projektgrupp vid utredningsavdelningen, enheten för nationell utvärdering, bestående av Charlotte Samuelsson, Hanna Österlund, Charlotte Mannerfelt (expert) samt John Evertsson, enheten för styrdokument. För denna rapports slutliga utformning svarar Charlotte Mannerfelt.

Per Thullberg
Generaldirektör

Lena Hammarberg
Undervisningsråd
Enheten för Nationell utvärdering

I detta ärendes slutgiltiga beredning och beslut har också deltagit Ragnar Eliasson, Ingegärd Hillborn, Staffan Lundh och Anna Westerholm.

Skolverket

**Försöksverksamhet med inslag av
distansundervisning i gymnasieskolan
i Emmaboda kommun**

Utvärdering, november 2005

1. Inledning.....	2
Uppdraget	2
Bakgrund.....	2
Om distansundervisning.....	4
Distansundervisning i Liber Hermods regi	4
Disposition och några termer	5
2. Metod	6
Statistikuppgifter.....	6
Intervjuer	6
Enkäter.....	6
Skriftliga dokument.....	7
3. Uppgifter om skolan	8
Om eleverna.....	8
Om lärarna	11
4. Vilhelm Mobergsgymnasiets utbildningsmodell.....	12
Samarbete med Liber Hermods	12
Omfattning av distansundervisningen	13
5. Elevers och lärares synpunkter	16
Frihet och ansvar karaktäriserar arbetsformen	16
Självstudier med lokal handledning.....	18
Varierade uppfattningar om studiematerialet	21
Viss begränsning av lärarnas handlingsutrymme.....	22
Modellen för betygssättning en fördel enligt flertalet.....	22
Både elever och lärare trivs bra på skolan	24
6. Sammanfattning och slutsatser	26
Utvärderingens slutsatser	28
Referenser	29
Bilaga 1: Förordning (2003:255) om försöksverksamhet med distansundervisning i gymnasieskolan i Emmaboda kommun.	30
Bilaga 2: Bortfallsanalys för elevenkäten	32
Bilaga 3 - 5: Enkäter	

1. Inledning

Uppdraget

Regeringen fastställde i maj 2003 förordningen (2003:255) om försöksverksamhet med inslag av distansundervisning i gymnasieskolan i Emmaboda kommun. Syftet med försöksverksamheten i Emmaboda är, enligt förordningen, att elever ska kunna få en flexibel undervisning i form av distansundervisning. Med distansundervisning avser den aktuella förordningen att ”en elev som deltar i utbildning på ett nationellt program i kommunens gymnasieskola får undervisning med stöd av informations- och kommunikationsteknik i den egna skolan av en annan utbildningsanordnare”. Skolverket skall till regeringen redovisa en utvärdering av verksamheten vid gymnasieskolan i Emmaboda senast den 1 december 2005 och en slutgiltig utvärdering senast den 1 december 2008.

Denna rapport redovisar den första utvärderingen av Vilhelm Mobergsgymnasiet i Emmaboda. Rapporten beskriver hur undervisningen med distansinslag är upplagd, redogör för vad elever och lärare anser om arbetsformen samt diskuterar vissa aspekter av verksamheten.

Frågor som rapporten belyser är följande:

- På vilket sätt arbetar gymnasieskolan i Emmaboda med inslag av distansundervisning?
- Vilka synpunkter har elever och lärare på arbetsformen vid Vilhelm Mobergsgymnasiet?
- Följer skolan förordningen (2003:255)?

Bakgrund

Emmaboda kommun har cirka 10 000 invånare, varav ungefär hälften bor i centralorten.¹ Vilhelm Mobergsgymnasiet är kommunens enda gymnasieskola. Gymnasieskolan, såsom den är utformad idag, startade läsåret 1994/95. Tidigare erbjöd Emmaboda kommun endast gymnasieutbildning på Industriprogrammet, vilket bedrevs i samarbete med företaget Flygt AB. Höstterminen 1994 startade skolan Naturvetenskaps- och Samhällsvetenskapsprogrammen, liksom senare även Teknikprogrammet.² Det uttalade syftet med utökningen av gymnasieutbudet var en politisk vilja att höja utbildningsnivån i kommunen samt att skapa ett lokalt inflytande över den studieförberedande gymnasieutbildningen. Bakgrund till kommunens val att arbeta med inslag av distansundervisning från en utomstående utbildningsanordnare var positiva erfarenheter av liknande modell i en angränsande

¹ www.emmaboda.se

² I rapporten används fortsättningsvis beteckningarna NV, SP respektive TE för de nämnda programmen.

kommun, Torsås. Intervjuer med elever som gått i gymnasieskolor i närbelägna kommuner, visade att de elever som hade gått på Korrespondensgymnasiet i Torsås var mest nöjda med sin skolgång. Emmaboda kommuns förvaltning skrev kontrakt med kringliggande kommuner så att eleverna kunde välja mellan Vilhelm Mobergsgymnasiet och gymnasieskolor med enbart närundervisning. Distansdelen av undervisningen vid Vilhelm Mobergsgymnasiet har i takt med den tekniska utvecklingen förändrats från att ha varit korrespondensbaserad till att bli mer baserad på informations- och kommunikationsteknik.

När förordningen (2000:158) om försöksverksamhet med distansundervisning på gymnasienivå tillkom år 2000, kontaktade rektor för Vilhelm Mobergsgymnasiet utbildningsdepartementet och Skolverket angående möjligheten att få omfattas av försöksverksamheten. Vilhelm Mobergsgymnasiets undervisningsmodell bedömdes dock inte rymmas inom den avsedda försöksverksamheten. Emmaboda kommun ansökte därefter om att få en egen förordning för sin verksamhet, i likhet med den som Torsås hade sedan tidigare (Förordning 1992:1261 om distansundervisning på gymnasial nivå i Torsås). Förordningen för distansundervisning på gymnasial nivå i Torsås avser dock elever från hela landet som studerar helt på distans. Skolverket tillstyrkte Emmaboda kommuns ansökan om en egen förordning.³

Under tiden som Emmabodas ansökan behandlades ansökte kommunen om tillstånd att i samverkan med ett antal lokala företag driva verksamheten som en fristående gymnasieskola. Skolverket beviljade denna ansökan. När beslutet om förordningen om försöksverksamhet med inslag av distansundervisning fattades hade Emmaboda två alternativ; att starta en fristående verksamhet i samverkan med lokala företag eller att fortsätta med en gymnasieskola i kommunal regi. Valet föll på det senare alternativet, med fortsatt kommunal drift.

Enligt förordningen får distansundervisningen omfatta högst 750 poäng och endast avse nationellt fastställda kurser samt endast utgöra en mindre del av varje kurs. Sedan förordningen infördes har, enligt rektor, andelen distansundervisning minskats något i vissa kurser för att tillgodose det sistnämnda kravet. Vidare skall betyg på avslutad kurs sättas av läraren på skolan efter samråd med den andra utbildningsanordnaren. Försöksverksamheten gäller utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2003.⁴ Det innebär att inga elever än har genomfört hela sin gymnasieutbildning sedan förordningen infördes.

Modellen med delvis distansundervisning har, enligt kommunstyrelsens ordförande samt rektor, inte inneburit några ekonomiska besparingar för Emmaboda kommun. Lokala företag är fortsatt engagerade i gymnasieskolan genom att bidra till elevers årliga språkresor.

³ Skolverket, 2002, Yttrande, Försöksverksamhet med gymnasieskolutbildning med distansinslag, Dnr 02-2002:898.

⁴ Se bilaga 1 för förordningen i sin helhet.

Om distansundervisning

Begreppet distansundervisning används med många olika innebörder, från att syfta på videoöverförda föreläsningar till att åsyfta självstudier vid datorn.⁵ Skolverket har i sin rapport om försöksverksamheten med distansundervisning i gymnasieskolan använt följande modell för att göra en distinktion mellan närundervisning och distansundervisning utifrån variablerna tid och plats:⁶

	<i>Samma tid</i>	<i>Olika tid</i>
<i>Samma plats/ närundervisning</i>	Klassrumsundervisning	Skolbibliotek eller annan plats i skolan
<i>Olika plats/ distansundervisning</i>	Videokonferens, telefonkonferens, chat	e-post, digital konferens, studiehandledningar/ studieplaneringar, digitala läromedel

Källa: Skolverket

Ytterligare en dimension av distansundervisning, som beskrivs i en forskningsöversikt utgiven av Skolverket, är transaktionell distans.⁷ Begreppet avser det psykologiska och kommunikativa avstånd som lärare och elever måste överbrygga i en distansundervisningssituation för att kunna nå fram till varandra. Den transaktionella distansen är beroende av undervisningens grad av struktur och av utrymmet för dialog. En strikt struktur i instruktioner och kursmaterial samt ett litet utrymme för dialog ger en hög transaktionell distans. Om ingen dialog förekommer är det enligt forskningsöversikten fråga om självstudier och inte om undervisning. En lägre grad av struktur och mer dialog minskar istället den transaktionella distansen.

Distansundervisning i Liber Hermods regi

Gymnasieskolan i Emmaboda arbetar utifrån en modell med både när- och distansundervisning inom samma kurs och där en privat utbildningsanordnare är anlitad för distansverksamheten. Modellen är inte ny, men den har tidigare varit oreglerad förutom för Torsås Korrespondensgymnasium. En rapport som gavs ut vid Uppsala universitet 1999 beskrev nio gymnasieskolor som samarbetade med utbildningsföretaget Liber Hermods.⁸ När Skolverkets medarbetare i samband med

⁵ Fåhrens & Jonsson, 2002, *Distansundervisning – mode eller möjlighet?*

⁶ Skolverket, *Försöksverksamhet med distansundervisning i gymnasieskolan*, slutrapport, oktober 2003, Dnr 2000:1619.

⁷ Fåhrens & Jonsson, 2002, *Distansundervisning – mode eller möjlighet?*

⁸ Edström, Rolf, 1999, *Flexibel utbildning inom gymnasieskolan via IT, eller Är ICT och virtuella klassrum lösningen på 2000-talets lärarkris?*

den här utvärderingen ringde runt till dessa skolor i oktober år 2005 uppgavs vid sju av de nio skolorna att de hade avslutat sitt samarbete med Liber Hermods. Det tidigare beskrivna samarbetet finns alltså bara kvar på gymnasieskolorna i Torsås och i Emmaboda.

Disposition och några termer

Föreliggande rapport är disponerad på följande vis: Kapitel två beskriver det material och de metoder som är använda i utvärderingen och kapitel tre presenterar statistiska uppgifter om gymnasiet i Emmaboda. Kapitel fyra beskriver verksamheten vid skolan och kapitel fem elevers och lärares synpunkter på Vilhelm Mobergsgymnasiet. Kapitel sex sammanfattar rapportens slutsatser.

Termerna lokala lärare och närlärare används synonymt i rapporten och avser de lärare som undervisar på plats på skolan i Emmaboda. Termerna distanslärare och Liber Hermods-lärare används också synonymt och avser de lärare som är anställda av distansanordnaren. Närundervisning och lokal undervisning används om undervisning där elever och lärare befinner sig på samma plats. Distansundervisning avser i rapporten undervisning då elev och lärare befinner sig på olika platser men har möjlighet till dialog. Termerna gymnasieskolan i Emmaboda och Vilhelm Mobergsgymnasiet är synonyma.

2. Metod

Uppgifter i denna utvärdering av distansundervisningen på Vilhelm Mobergsgymnasiet i Emmaboda baseras på fyra källor: 1) statistikuppgifter från Skolverket, 2) intervjuer med rektor, lokala lärare och elever på Vilhelm Mobergsgymnasiet samt kommunstyrelsens ordförande i Emmaboda, 3) enkätsvar från lokala lärare, Liber Hermods-lärare och elever samt 4) skriftliga dokument från Vilhelm Mobergsgymnasiet.

Statistikuppgifter

I denna redovisning presenteras statistikuppgifter från åren 2002-2004. Uppgifterna samlas varje år in av Statistiska Centralbyrån och avser situationen i skolan den 15 oktober respektive år.

Intervjuer

Skolverkets projektgrupp har besökt Vilhelm Mobergsgymnasiet vid två tillfällen: den 22 mars och den 24 maj 2005. Vid det första besöket genomfördes semi-strukturerade intervjuer/samtal med rektor och kommunstyrelsens ordförande, en lärargrupp samt två grupper med elever från samtliga år och berörda program. Vid det andra besöket genomfördes strukturerade intervjuer med rektor samt fem lokala lärare i ämnena fysik, matematik, historia, samhällskunskap och geografi samt tyska. Skolverket angav innan besöket vilka ämnesområden som de intervjuade lärarna skulle representera. Rektor valde och tillfrågade enskilda lärare.⁹

Enkäter

Under maj 2005 har dels elever på Vilhelm Mobergsgymnasiet, dels lokala lärare på skolan och Liber Hermods-lärare förordnade på Vilhelm Mobergsgymnasiet, besvarat en enkät.

Rektorn på Vilhelm Mobergsgymnasiet distribuerade enkät och frankerat svarskuvert till samtliga elever i början av maj 2005. Av 115 elever besvarade 78 elever enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 68 procent. Svarsfrekvensen är högre för kvinnorna (72 procent) än för männen (63 procent). Den är högst för elever i år 1 (94 procent) och lägst för elever i år 3 (50 procent). Det är också en större andel elever som läser på SP än på NV och TE som har svarat.¹⁰

⁹ En tillfrågad språklärare fick förhinder att medverka.

¹⁰ Bortfallsanalys för elevenkäten finns i bilaga 2.

Enkäterna till de två lärargrupperna är delvis identiska, vilket innebär att det finns möjlighet att jämföra lärargruppenas svar på olika frågor. Till de lokala lärarna ställdes dock fler frågor än till Liber Hermods-lärarna.¹¹

Av de 14 lokala lärarna besvarade samtliga lärare enkäten, vilket ger en 100-procentig svarsfrekvens. Av de 23 Liber Hermods-lärarna besvarade 20 lärare enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 87 procent.

Skriftliga dokument

De dokument som är studerade i utvärderingen är följande: Kommunens ansökan till utbildningsdepartementet om tillstånd att bedriva gymnasieutbildning med distansinslag, kvalitetsredovisning för år 2004, ansökan om tillstånd att starta fristående skola, förordnanden av distanslärare vid Vilhelm Mobergsgymnasiet, timplanering för läsåret 2004/2005, förteckning över obligatoriska respektive icke-obligatoriska s.k. uppdrag (se nästa kapitel), förteckning över kurser med inslag av distansundervisning respektive lokala kurser, exempel på individuella studieplaner samt betygsdokument för vårterminen 2005.

¹¹ Enkäten till respektive lärargrupp (de lokala lärarna och Liber Hermods-lärarna) var utformad som en webb-enkät som distribuerades via e-post. En påminnelse på enkäten kompletterades med en pappersversion.

3. Uppgifter om skolan

Om eleverna

Läsåret 2004/05 läste 115 elever på de tre studieförberedande programmen på Vilhelm Mobergsgymnasiet, 68 män och 47 kvinnor. 24 elever läste på NV-programmet, 51 på SP och 40 på TE. Antalet elever som läser på de tre programmen som berörs av distansutbildningen har minskat de tre senaste läsåren. Läsåret 2003/04 fanns det 127 elever vid Vilhelm Mobergsgymnasiet, året dessförinnan 143 elever.

Tabell 3.1. Antal elever på Vilhelm Mobergsgymnasiet på respektive år för läsåren 2002/03 – 2004/05.

	2002/03	2003/04	2004/05
År 1	46	32	33
År 2	48	43	28
År 3	49	52	54
Totalt	143	127	115

Källa: Skolverket

Ett skäl till elevminskningen är, enligt skolledningen, att Emmaboda under ett par år har haft små årskullar från årskurs 9. Höstterminen 2005 började sammanlagt 52 elever på de studieförberedande programmen, alltså fler än vid något av de tidigare tre läsåren. Ett annat skäl till elevminskningen som skolledningen uppger, är konkurrens från närliggande kommuners skolor som har andra program, såsom Medieprogrammet, Hotell- och restaurang samt idrottsinriktningar. Minskningen märks även när man tittar på fördelningen av elever mellan de tre åren. Läsåret 2002/03 fanns det en jämn fördelning av elever mellan åren, då ungefär en tredjedel av eleverna gick på respektive år. Det senaste läsåret, 2004/05, gick nästan hälften av eleverna i år 3. Dessa elever hade gått tre år eller mer i gymnasieskolan, dvs. elever som går sitt fjärde eller femte år ingår i det redovisade antalet. Störst antal elever har samtliga dessa tre läsår studerat på samhällsprogrammet.

Eleverna på gymnasiet i Emmaboda har med få undantag svensk bakgrund. Den genomsnittliga utbildningsnivån bland föräldrarna visar att lite drygt hälften av eleverna har en eller två föräldrar med universitetsutbildning, medan de flesta övriga föräldrar har en genomsnittlig utbildningsnivå som motsvarar gymnasieutbildning. Den genomsnittliga utbildningsnivån under t.ex. läsåret 2003/04 motsvarar ett värde på 2,54, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet på 2,52 i föräldragruppen som har barn som läser på NV, SP eller TE.¹²

¹² 1 = grundskola/förgymnasial utbildning, 2 = gymnasieskola, 3 = universitet/högskola.

Eleverna på de tre programmen i Vilhelm Mobergsgymnasiet kommer med få undantag från Bjurbäcksskolan i Emmaboda. Några enstaka elever kommer från andra kommuner, t.ex. Karlskrona, Lessebo och Nybro. De elever från Bjurbäcksskolan som fortsätter till studieförberedande program har med få undantag valt Vilhelm Mobergsgymnasiet för NV och TE-programmen, medan mellan 30 och 50 procent av dem som väljer SP har sökt sig till andra gymnasieskolor.

Betyg i årskurs 9

För de två senaste läsåren finns uppgifter i den nationella betygsstatistiken om gymnasieelevers slutbetyg i årskurs 9. De elever som gick på Vilhelm Mobergsgymnasiet läsåret 2004/05 hade i årskurs 9 ett genomsnittligt meritvärde på 226 poäng.¹³ Elevgruppen läsåret före (2003/04) hade ett genomsnittligt meritvärde på 225 poäng i årskurs 9. Detta motsvarar riksgenomsnittet för elever som har gått vidare till NV, SP och TE de aktuella åren. Det finns en variation bland elevgruppen på Vilhelm Mobergsgymnasiet på mellan 80 och 310 meritvärdespoäng. Vissa elever hade alltså låga genomsnittliga meritvärdespoäng från grundskolan. Hälften av elevgruppen hade dock båda läsåren minst 220 meritvärdespoäng när de slutade årskurs 9.

Genomströmning

Genomströmningen av elever på Vilhelm Mobergsgymnasiet har varierat mellan olika år. Ingen elevkull har hittills genomgått hela sin gymnasieutbildning sedan förordningen infördes år 2003. De elever som har fått slutbetyg på de studieförberedande programmen vid skolan påbörjade sina studier innan regleringen av verksamheten infördes.

Uppgifterna nedan för läsåren 2002/03 och 2003/04 kommer från Skolverkets nationella statistik, medan uppgifterna för vårterminen 2005 är uträknade av Skolverket utifrån de betyg som Vilhelm Mobergsgymnasiet har tillhandahållit. Då antalet elever inom respektive program och år är så pass litet på skolan, påverkas utfallet procentuellt betydligt mer av en eller ett par individers resultat, än i en större skola. Då en enda individ representerar mer än tio procent anges inte procentsatser i tabellerna för genomströmning.

¹³ Meritvärdet beräknas på de 16 bästa ämnesbetygen i elevens slutbetyg. Godkänd räknas som 10 poäng, Väl Godkänd som 15 poäng och Mycket Väl Godkänd som 20 poäng. Det möjliga maxvärdet är 320 poäng.

Tabell 3.2. Antal elever på Vilhelm Mobergsgymnasiet som har gått tre år eller mer i gymnasieskolan samt antal elever som fått slutbetyg läsåren 2002/03 – 2004/05 fördelat på program.

	NV	SP	TE
Läsåret 2004/05			
Antal elever i år 3	9	27	18
Antal elever med slutbetyg	7	15	8
Läsåret 2003/04			
Antal elever i år 3	22	18	12
Antal elever med slutbetyg	13	7	6
Läsåret 2002/03			
Antal elever i år 3	20	16	13
Antal elever med slutbetyg	17	11	11

Källa: Skolverket

Vårterminen 2005 fick 30 av 54 elever i år 3 slutbetyg. Även de elever som gick sitt fjärde eller femte år i gymnasieskolan är inräknade bland de 54 eleverna.

Året innan, dvs. vårterminen 2004, var genomströmningen ännu lägre. Då fick 26 elever av 52 i år 3 slutbetyg. Av de 43 elever som gick sitt tredje år på gymnasiet fick 25 slutbetyg vårterminen 2004. Endast en av de nio som gick sitt fjärde eller femte år fick slutbetyg detta läsår.

Vårterminen 2003, vilket var innan förordningen om försöksverksamheten i Emmaboda hade börjat gälla, fick 39 av 49 elever slutbetyg. 46 av de 49 eleverna i år 3 gick sitt tredje år på gymnasiet, övriga sitt fjärde eller femte år. Samtliga de 39 elever som fick slutbetyg detta läsår gick sitt tredje år på gymnasiet.

Rektor på Vilhelm Mobergsgymnasiet förklarar den särskilt låga genomströmningen vårterminen 2004 med att Emmaboda hade en mycket bra arbetsmarknad för ungdomar detta år och att många elever tog arbete och avslutade sina gymnasiestudier senare än förväntat efter uppehåll för arbete. Ytterligare ett skäl som skolledningen uppger är att flera elever i den aktuella årskullen hade låga meritvärden från grundskolan och hade svårt att klara av gymnasiestudierna. Dessutom uppges flera elever ha haft sociala problem som påverkade deras skolarbete.

Slutbetyg från Vilhelm Mobergsgymnasiet

Den genomsnittliga betygspoängen under läsåren 2002/03, 2003/04 och 2004/05 motsvarar Väl godkänd på samliga program och år.¹⁴ Elevantalet per år och

program är för litet för att jämförelser med nationella genomsnittliga betygspoäng ska vara relevanta.

Tabell 3.3. Genomsnittliga betygspoäng på Vilhelm Mobergsgymnasiet för läsåren 2002/03 – 2004/05, fördelat på program.

Program	2002/03	2003/04	2004/05
NV	15,49	16,82	16,32
SP	15,89	15,18	15,83
TE	15,0	14,19	14,19

Källa: Skolverket

Om lärarna

Av enkäten till de lokala lärarna framkommer att av de 14 lärare som undervisar på kurser med distansinslag är nio män och fem kvinnor. Genomsnittsåldern bland dem är 53 år och hälften av dem är över 58 år. De har undervisat på gymnasiet mellan ett och 11 år, och 12 av de 14 är behöriga gymnasielärare.

Av tjugo distanslärare som har besvarat Skolverkets enkät är tolv män och åtta kvinnor. De har en genomsnittsålder på 52 år, och hälften är över 55 år. I medeltal har de arbetat 13 år inom gymnasieskolan, åtta år på Liber Hermods och fem år på Vilhelm Mobergsgymnasiet. Genomsnittligt har alltså de distanslärare som undervisar på Vilhelm Mobergsgymnasiet en relativt lång erfarenhet av sitt arbete. 14 av de 20 Liber Hermods-lärarna undervisar på NV och/eller SP, medan tio av dem undervisar på TE.

¹⁴ Uppgifterna för 2002/03 och 2003/04 kommer från den nationella betygsstatistiken, medan uppgifterna för 2004/05 är framräknade av Skolverket från de betyg som Vilhelm Mobergsgymnasiet har tillhandahållit. Den genomsnittliga betygspoängen är uträknad utifrån samtliga betyg i slutbetyget.

4. Vilhelm Mobergsgymnasiets utbildningsmodell

Samarbete med Liber Hermods

Vilhelm Mobergsgymnasiets arbetsform bygger på ett avtalat samarbete med utbildningsföretaget Liber Hermods. Enbart nationellt fastställda kurser studeras på distans vid gymnasiet i Emmaboda. På vissa kurser, såsom Idrott och hälsa A och B, Bild, olika musikkurser samt Historia C, sker all undervisning lokalt. Inget lägsta elevantal krävs för att en kurs ska erbjudas, utan kurser anordnas även för enstaka elever. Ett flertal inriktningar på de studieförberedande programmen erbjuds. Alla elever har möjlighet att välja kurser utanför de program som de går på. Inga begränsningar finns för att välja utökade studiekurser. Dessutom erbjuds profilkurser, såsom Specialidrott (golf, fotboll, ridning, ju-jutsu och karate) samt Instrument. Alla elever får lokalt en grundläggande undervisning om IT-användning i början av år 1.

Liber Hermods gör den övergripande planeringen av de kurser som omfattas av samarbetet och tillhandahåller studiematerialet. Allt material förutom läroböckerna finns på en IT-plattform, kallad Athena. Målen och planeringen för varje kurs och kursmomenten presenteras i en så kallad studieguide, som också består av ett självinstruerande material. Studieguiden finns både på Athena och i tryckt form. Athena innehåller även länkar, testa-dig-självuppgifter i multipel choice-form samt en chat-funktion för elever. Allt material är detsamma för Vilhelm Mobergsgymnasiet som för Torsås Korrespondensgymnasium och för privatister vid Liber Hermods.

Närlärarna ansvarar för undervisning och handledning av vissa delar av de kurser som omfattas av samarbetet med Liber Hermods. Övriga delar av dessa kurser studerar eleverna självständigt, med möjlighet till handledning från både när- och distanslärarna, med de sistnämnda t.ex. via e-post. Eleverna har tid avsatt för självstudier genom att antalet lärarledda lektioner är nedsatt i förhållande till den garanterade undervisningstiden för gymnasieskolor utan inslag av distansundervisning. En dag i veckan är lektionsfri. Distansläraren ger skriftliga kommentarer på de insändningsupp-gifter, så kallade uppdrag, som eleverna regelbundet ska skicka in. Vissa insändningsupp-gifter är obligatoriska, medan andra är frivilliga. Ett uppdrag kan bestå av ett antal övergripande frågor inom det område som eleven ska redogöra för, eller andra upp-gifter att lösa. Insändningsupp-gifterna skickas elektroniskt, med undantag för i naturvetenskapliga ämnen som skickas in på papper eftersom det uppstått problem med att skriva formler och rita figurer på datorn. Elevens mentor på Vilhelm Mobergsgymnasiet kan kontrollera via Athena vilka uppdrag som är inskickade och kommenterade.¹⁵

15 Metoden att distansläraren kommenterar elevens insändningsupp-gifter är densamma som i traditionella korrespondenskurser i brevform. Skillnaden när upp-gifterna skickas via IT är att svaret kan komma snabbare, så att metodens fördröjningseffekt minskar. Tillgången till e-post ökar dessutom möjligheten för kompletterande kommunikation mellan lärare och elev.

Under sex veckor i slutet av vårterminen anordnar Liber Hermods en så kallad preparandkurs för elever i år 2 och 3. Kursen är förlagd till Malmö. Under preparandkursen bedriver distanslärarna närundervisning, med uttalat syfte att förbereda eleverna för kommande tentamina. De kurser som eleverna ska tentera repeteras, och vissa NV-laborationer genomförs. Preparandkursens omfattning för respektive elev beror på hur många kurser eleven avser att tentera i. Eleverna ordnar själva kost, logi och resa. Skolan förmedlar annonser från rumsuthyrare. Ekonomisk ersättning för kostnader i samband med vistelsen utgår från Vilhelm Mobergsgymnasiet. Preparandkursen är inte obligatorisk. Elever som så önskar bedriver istället självstudier lokalt på Vilhelm Mobergsgymnasiet.

Enligt förordningen ska betyg på avslutad kurs sättas av läraren på skolan efter samråd med den andra utbildningsanordnaren. Liber Hermods-lärarna är av rektor vid Vilhelm Mobergsgymnasiet förordnade att undervisa på distans och sätta betyg. I praktiken sätter alltså distanslärarna betygen i de ämnen som omfattas av samarbetet. Betygen grundar sig dels på en skriftlig tentamen, dels på en muntlig. Den skriftliga tentamen utgörs i förekommande fall av de nationella proven. I övrigt examinerar distansläraren eleverna. Den muntliga tentamen sker vanligtvis i grupper om tre elever. Vissa tentamina sker efter avslutade kurser i Emmaboda, andra under preparandkursen. Elever som inte deltar i preparandkursen får antingen åka till tentamen i Malmö eller tentera via distansstudion. Möjlighet finns för elever som missar ordinarie tentamen, att istället tentera vid annat tillfälle.

Inför varje läsår träffas distanslärare samt lärare från Vilhelm Mobergsgymnasiet och Torsås Korrespondensgymnasium på en konferens för att diskutera planeringen samt fördela avsnitt för närundervisning respektive för självstudier. De naturvetenskapliga laborationerna fördelas mellan närlärorens undervisning och distanslärorens preparandkurs.

Omfattning av distansundervisningen

Eftersom distansundervisningen enligt förordningen får omfatta högst 750 gymnasiepoäng, får den omfatta mer än en fjärdedel, men mindre än en tredjedel av gymnasieskolans 2 500 poäng. Förordningen anger även att endast en mindre del av respektive kurs ska utgöras av distansundervisning. Det innebär sammantaget att vissa kurser kan ha distansundervisning motsvarande mer än en tredjedel, men mindre än hälften av kurspoängen.

Fördelningen mellan när- och distansundervisning varierar mellan olika kurser på Vilhelm Mobergsgymnasiet. Enligt rektor justeras andelarna för respektive kurs efter erfarenheter från tidigare läsår samt bedömning av de aktuella elevernas behov. Det innebär att Vilhelm Mobergsgymnasiet har en flexibilitet i fråga om fördelningen av tid för olika typer av undervisning.

Elever på NV och SP har enligt skollagen 5 kap, 4 d § rätt till sammanlagt 2 180 undervisningstimmar, medan elever på TE har rätt till 2 430 undervisningstimmar motsvarande 60 minuter. En gymnasiepoäng motsvarar alltså i snitt något mer än en undervisningstimme. Det innebär att det generellt finns ett visst lokalt utrymme

att variera antalet undervisningstimmar per kurs. Vid beräkningen av andelen distansundervisning på Vilhelm Mobergsgymnasiet utgår rektor från en schablon, där en 100-poängskurs motsvarar 86 undervisningstimmar på ett gymnasium utan distansinslag. Ingen justering görs för TE-elevernas rätt till något mer undervisning än NV- och SP-eleverna.

Enligt timplaneringsunderlaget för läsåret 2004/05 består mer än hälften av 86 undervisningstimmar per 100-poängskurs på Vilhelm Mobergsgymnasiet av närundervisning. Flertalet kurser har mer än två tredjedelar av de 86 undervisningstimmarna som närundervisning. Enligt rektor tillåts dock elever att studera enstaka valbara kurser helt på distans. Läsåret 2004/05 läste två elever Miljökunskap och en elev Miljöpolitik utan lektioner, men med viss handledning av lokala lärare.

Enligt timplaneringsunderlaget för läsåret 2004/05 har en 50-poängskurs, Matematik B för SP-elever, 54 timmars närundervisning, alltså en hög andel närundervisning. Rektor har gjort bedömningen att de aktuella eleverna behöver närundervisning i den utsträckningen. Andra kurser, som Geografi B och Engelska C vilka både är 100-poängskurser, har 52 respektive 50 timmars närundervisning, med andra ord betydligt lägre andelar närundervisning. Anledningen till att dessa kurser har så pass låg andel lektionstimmar är att de innehåller stora självständiga arbeten. Flertalet 100-poängskurser har mellan 60 och 70 närundervisningstimmar.

Eftersom distanslärarna också bedriver närundervisning (under preparandkursen) ökar andelen undervisning som bedrivs i Liber Hermods regi. Det totala antalet närundervisningstimmar för varje kurs består av den lokala undervisningen och undervisningen på preparandkursen tillsammans.

Tabell 4.1. Exempel på kurser vid Vilhelm Mobergsgymnasiet med en stor andel undervisning i Liber Hermods regi.

	Vilhelm Moberg närundervisning 60 min.lektioner	Liber Hermods närundervisning 60 min.lektioner
Geografi B, 100 p.	38	14
Engelska B, 100 p.	46	16
Samhällskunskap A, 100 p.	44	16
Företagsekonomi B, 150 p.	70	20
Matematik D, 100 p.	50	15
Språk 2, steg 4, 100 p.	50	14
Språk 3, steg 2, 100 p.	50	14

Källa: Vilhelm Mobergsgymnasiets timplaneringsunderlag läsåret 2004/05

Utöver den undervisningstid som redovisas ovan, tillkommer den enskilda handledning som varje elev har möjlighet att få. Antalet timmar på preparand-

kursen kan enligt rektor vid Vilhelm Mobergsgymnasiet justeras år från år. Då preparandkursen inte är obligatorisk minskar andelen närundervisning för de elever som väljer att inte delta i den. Flexibiliteten och valfriheten ökar dock genom preparandkursens icke-obligatoriska status. Vårterminen 2005 avstod åtta elever i år 2 och fyra elever i år 3 från att delta i preparandkursen.

Preparandkursen är inte reglerad i förordningen för försöksverksamheten i Emmaboda vilket den däremot är i förordningen om distansundervisning i Torsås.

5. Elevers och lärares synpunkter

Följande kapitel utgår från analys av enkätsvar från, och intervjuer med, elever och lärare vid Vilhelm Mobergsgymnasiet. I det bearbetade materialet ingår enkätsvaren från Liber Hermods-lärare som samarbetar med Vilhelm Mobergsgymnasiet.

Frihet och ansvar karaktäriserar arbetsformen

Ett av de områden rapporten vill belysa är vilka synpunkter som elever och lärare har på arbetsformen med distansinslag i undervisningen. Utvärderingen visar att många elever vid Vilhelm Mobergsgymnasiet svarar vad de tycker om arbetsformen i sin helhet på frågor om distansundervisning. Ett exempel är en elevs svar på enkätfrågan ”Vad innebär det för dig att studera delar av dina kurser på distans”:

Det bästa med att studera på distans är att vi är små grupper på lektionerna och att det inte är lärarna som sätter betygen, då vågar man vara sig själv på lektionerna och ställa hur idiotiska frågor som helst utan att det går på slutbetyget. Det är bra!

En annan elev svarar på samma fråga: *Det innebär en rolig tid i Malmö.*

Med andra ord uppfattar elever Vilhelm Mobergsgymnasiets arbetsform som en speciell modell som inte enbart har med distansutbildning att göra.

En tidigare studie från Stockholms universitet, som genomförts i samarbete med Skolverket, visar att elever som studerar helt på distans jämför sitt eget arbetssätt med ett mer traditionellt sätt att studera. Den traditionella och vanliga skolan utsätts enligt forskningsrapporten för kritik av de elever som trivs med att studera på distans, men andra elever lyfter fram det vanliga som ett ideal de längtar tillbaka till.¹⁶ Även många elever på Vilhelm Mobergsgymnasiet lyfter fram vad de uppfattar som fördelar med sin egen skola och jämför med skolor med mer traditionell undervisning. Ett exempel är följande citat från en elevenkät:

Min gamla klass på/ annan gymnasieskola/ har hela tiden prov, arbeten, redovisningar och nationella prov som de ska plugga till när de kommer hem vid fyra-, fem-tiden. Det är skönt att slippa.

Såväl i intervjuer som i enkäter ger eleverna många positiva kommentarer om frihet och eget ansvar, vilket de anser karaktäriserar Vilhelm Mobergsgymnasiets undervisningsmodell. Friheten ligger i att få välja när man ska bedriva sina självstudier. Ansvaret handlar om att ägna sig åt studier i tillräcklig utsträckning, vilket en del elever tycker är svårt.

Överlag är flertalet elever mycket positiva till sin skola och flertalet, men inte alla, är nöjda med arbetsformen.

¹⁶ Balldin, Jutta, 2003, *Studera på distans. Gymnasieelever berättar om erbjudanden och utmaningar i distans utbildning*. Notera att Balldins studie avser elever som studerar heltid på distans.

Tabell 5.1. Svar på delfrågor för frågan "Tycker du att följande är en fördel eller en nackdel med distansupplägget på Vilhelm Mobergs-gymnasiet?". Delfrågor listade utifrån störst antal elever som svarat "fördel". Antal elever.

	Fördel	Nackdel	Varken för- eller nackdel	Vet inte	Ej svar
Stort eget ansvar för studierna	65	3	6	2	2
Egen planering av del av distansdelen av studierna	63	2	9	2	2
Tentamenssystemet	59	5	9	3	2
Två olika lärare (en lokal och en Liber Hermods-lärare) i de flesta kurserna	55	0	19	2	2
Att det är Liber Hermods-lärare som sätter betyg	55	4	13	3	3
Mindre lektionsbunden undervisning	45	8	21	2	2
Preparandkursen i Malmö	44	1	7	23	3

Källa: Skolverket

Så gott som alla uppger sig vara nöjda med fördelningen mellan när- och distansundervisning. Många (45 elever) uppger att distansstudierna utvecklar deras förmåga att uttrycka sig i skrift och att hitta relevant information (44 elever).

Samhällsorienterade ämnen uppfattas vara lättare att studera självständigt än naturvetenskapliga ämnen. Få elever (8) anger att det är svårt att studera SO-ämnen på distans, medan närmare hälften (36) tycker det är svårt att distansstudera NO och nästan lika många (31) tycker detsamma om att studera matematik på distans.

Några elever tycker att skolarbetet medför för höga krav. Ungefär hälften av eleverna uppger att de är stressade då och då, och en del kvinnor att de alltid är det. Fyra av 78 elever är genomgående missnöjda med arbetet under distansdelen av studierna.

Flertalet både när- och distanslärarna är överlag positiva till arbetsformen, även om det inte anses passa alla elever. Lärarna uppger att arbetsformen bland annat lär eleverna att arbeta självständigt och förbereder dem för fortsatta studier. Egenskaper som enligt både elever och lärare har betydelse för att klara av studierna på ett bra sätt är förmåga till ansvarstagande och planering, samt självdisciplin.

Fem av 14 lokala lärare tar upp att den minskade lektionstiden är en nackdel med modellen. Vissa lärare anser sig inte hinna med att ge stöd i den utsträckning som behövs. En stor andel av eleverna, 45 stycken, anger däremot att den minskade

lektionstiden är en fördel. Det sistnämnda kan relateras till att en stor andel av eleverna har svarat att det mesta som Skolverket har frågat efter är en fördel med skolans arbetsform.

Vissa skillnader finns till varför manliga respektive kvinnliga elever uppger att de har sökt sig till skolan. Manliga elever värdesätter i högre utsträckning än kvinnliga den lektionsfria dagen, medan kvinnliga elever i större utsträckning värdesätter flera olika aspekter av skolans undervisningsmodell. 66 av 78 elever anger något skäl till sitt skolval som relaterar till Vilhelm Mobergsgymnasiets arbetsform. Det vanligaste enskilda skälet för valet av Vilhelm Mobergsgymnasiet är för både manliga och kvinnliga elever (64 av 78) närheten till skolan, dvs. ett motiv som inte alls relaterar till arbetsformen.

Självstudier med lokal handledning

En central uppgift i den första utvärderingen av gymnasieskolan i Emmaboda är att beskriva den faktiska arbetsformen med inslag av distansundervisning. Utvärderingen visar att många elever på egen hand läser in de avsnitt i läromedlen som omfattas av distansutbildningen. Många elever använder sig i liten utsträckning av de erbjudna formerna för distansundervisningen. En mindre andel (11 elever) uppger att de ofta arbetar med hjälp av studieguiderna. Även om arbetet med studieguiden inte betonas i högre grad av eleverna är det där som målen för varje kursavsnitt anges. Tänkbart är att eleverna avser att de inte arbetar ofta med de självinstruerande uppgifterna men att de ändå har tagit del av de mål som studieguiderna anger.

Eleverna förefaller inte att använda IT-plattformen Athena i speciellt stor omfattning. Med tanke på att flertalet uppdrag skickas in via Athena, är en rimlig tolkning att plattformen används i ganska begränsad omfattning för andra syften.

Kontakten mellan elev och distanslärare består, bortsett från under preparandkurs och tentamina, framför allt av att insändningsuppgifterna blir kommenterade. Hur många uppdrag som är obligatoriska i de olika kurserna varierar, men en ungefärlig frekvens är att uppgifter ska skickas in var sjätte eller var sjunde vecka. I moderna språk förekommer att vissa muntliga uppgifter skickas in på band, dock inte i någon större utsträckning eller i alla språk som studeras.

En stor andel av eleverna, mer än tre fjärdedelar, uppger att de ibland arbetar med Liber Hermods uppdrag, 18 av dem att de gör det ofta. Dock framhåller Liber Hermods-lärarna att eleverna inte skickar in uppdrag i den utsträckning som är avsedd. En kommentar i enkäten till distanslärare är:

Till årets preparandkurs i /.../, en omfattande och allmänt sedd "svår" 100-poängskurs, kom 90% av eleverna utan att ha gjort ett enda uppdrag. Det finns ingen möjlighet att läsa in hela /---/-kursen under preparandkursperioden och betygen blir lägre än vad som hade varit möjligt om man skickat in uppgifterna i tid och fått feedback på dem under kursens gång.

Att alla elever inte skickar in insändningsuppgifterna bekräftas av närlärarna. En av dem beskriver att det är en kamp att få in uppdragen. Genom interaktionen, när eleven skickar in uppgifter som distansläraren rättar och ger skriftliga synpunkter på, uppstår en undervisningssituation. Att vissa elever inte fullgör sina uppdrag i avsedd utsträckning resulterar i att interaktionen mellan dem och distanslärarna begränsas. Därmed blir de undervisande inslagen i distansstudierna begränsade. Som tabellen nedan visar anger eleverna i liten utsträckning att de för en dialog med Liber Hermods-lärarna.

Tabell 5.2. Svar i elevenkäten på frågan hur ofta de för en dialog med Liber Hermods-läraren om distansdelen av deras studier. Antal elever.

Ofta	Ibland	Sällan	Aldrig
0	7	36	35

Källa: Skolverket

I tolkningen av resultaten är det viktigt att ha den låga svarsfrekvensen från elever i år 3 i minne. Hälften av de elever som har mest erfarenhet av Liber Hermods undervisning har inte svarat på våra frågor.

Eleverna drabbas inte av några konsekvenser om de avstår från att skicka in obligatoriska uppgifter. Ett par elever har kommenterat att det blir för stressigt att göra alla insändningsuppgifter och att dessa ändå inte påverkar betygen.

Ett fåtal elever uppger att de i första hand vänder sig till Liber Hermods-läraren med frågor som rör självstudierna. Flertalet elever uppger att de istället vänder sig till sina lokala lärare, som de känner väl och som finns på plats, även med frågor som rör distansavsnitten. Möjligheten till handledning av distansläraren förefaller att utnyttjas i väsentligt mindre grad än handledning av närläraren.

Tabell 5.3. Svar i elevenkäten på frågan vem de i första hand vänder sig till om de behöver hjälp med distansdelen av sina studier. Antal elever.

Någon lokal lärare	Någon Liber Hermods-lärare	Mentorn	Någon elev på skolan	Förälder	Någon annan	Ej svar
49	6	3	12	6	1	1

Källa: Skolverket

Elevernas uppgifter stämmer väl överens med vad de lokala lärarna anger. Alla närlärarna uppger att de har kontakt med elever om skolarbetet utanför lektionstid, och att de upplever att eleverna framför allt vänder sig till dem med frågor som rör självstudierna. Lokala lärare beskriver, som i citatet nedan, hur de framför allt inför tentamen lägger ner mycket tid på att besvara elevernas frågor.

Lä: Jämfört med ett vanligt gymnasium, så man skulle i princip kunna säga att de har fyra timmar men att de har fem timmar på vanligt/gymnasium/... Och sedan resten av

tiden har de ju själv, plus att de har möjlighet att träffa mig. Men då är det inte schemalagt på något sätt, utan/de/kan ringa hem och de kan komma till mitt arbetsrum och de kan komma in när jag har lektion med någon annan klass. De kan sätta sig längst bak och vänta på att jag har lite tid att hjälpa dem.

...

SV: Blir det ofta att de kan ringa hem och sådant också?

Lä: Ja, det händer ju. Men det är också när det börjar bli tentamen, sista tre, fyra dagarna och så här, då är det mer i taget. Annars är det sällan de ringer. Men det är inte ovanligt. Det vanligaste är att de söker upp mig här eller att de lägger en lapp i facket, att jag ska lösa en uppgift till dem eller någonting. Då ligger det en lapp i mitt fack, så lägger jag den i deras fack.

SV: Hur mycket tid tror du att du lägger ner på att svara på frågor och handledare utanför lektionstid?

Lä: Det är väldigt olika, beroende på, inför tentamen och så vidare. I början på en kurs så är det nästan ingenting, när en kurs börjar. Utan det är när det börjar närma sig tentamen och den biten. Då fylls det på rätt så bra, och då brukar vi ta någon kväll också ibland. Att jag sätter mig här en kväll, två kvällar, innan det är tentamen, då går jag och sätter mig här och sedan har de en plats för att komma med frågor och så vidare. Gör lite specialarrangemang så ibland.

Samtliga intervjuade lokala lärare uppger att de periodvis lägger relativt mycket tid på handledning av de moment som omfattas av självstudierna och att handledningen är informellt organiserad. Lärarna har diskuterat om handledningsinsatserna skulle formaliseras men beslutat att fortsätta med sitt flexibla och serviceinriktade system.

De elever som har svarat på enkäten är med få undantag (76 av 78) eniga om att den handledning de får av de lokala lärarna har en mycket eller ganska stor betydelse för deras möjligheter att klara sina gymnasiestudier. Färre, men ändå en majoritet (56 elever), svarar detsamma om Liber Hermods-lärarnas handledning. Enkäten har inte särskilt på om Liber Hermods-lärarnas handledning avser de avsnitt som omfattas av distansstudier eller om det även avser undervisningen på preparandkursen. Ungefär var fjärde elev anser att Liber Hermods-lärarnas handledning har en ganska eller mycket liten betydelse för deras möjligheter att klara sina gymnasiestudier.

Enligt de lokala lärarna ber en del elever inte alls om någon enskild handledning utan studerar helt på egen hand.¹⁷ Inför tentamen förekommer att elever på eget initiativ samarbetar i grupper.

¹⁷ Möjligt är att dessa inte har svarat på enkäten, eftersom de som svarade uppgav att de lokala lärarnas handledning hade stor eller ganska betydelse för studierna.

Elever i behov av särskilt stöd

Det finns ett team med resurser i kommunen för arbete med elever i behov av särskilt stöd. På de program som omfattas av distansverksamheten ges dock särskilda stödinsatser framför allt i form av enskild handledning. Lärarna uppger att det är elever i behov av särskilt stöd som får merparten av handledningen som ges utanför lektionstid. Stödet till dessa elever är med andra ord informellt organiserat.

Skolledningen beskriver att Vilhelm Mobergsgymnasiets policy är att inte vara en elitkola, utan att man strävar efter att lotsa igenom alla elever utifrån deras individuella förutsättningar. En intervjuad lärare säger så här:

Vi har en tradition här i kommunen, vi var väldigt tydligt medvetna om dyslexi för väldigt många år sedan. Och vi har speciallärare här som är väldigt långt gångna och är aktiva så just den biten klarar vi av. ... Sen är det då andra sådana här koncentrationsstörningar och jag tror att man bemästrar det lättare just för att de är så få.

De lokala lärarnas åsikter om hur väl Vilhelm Mobergsgymnasiets upplägg passar elever i behov av särskilt stöd varierar, liksom även deras åsikter om möjligheten att upptäcka dessa elever. Dock är lärarna överens om att modellen underlättar för elever som kommer efter i studierna att ta igen vad de har missat. Eftersom studieguiderna är utformade för elever som helt studerar på distans på Liber Hermods täcker det självinstruerande materialet både moment som de lokala lärarna undervisar i och moment som ska studeras självständigt.

Eleverna är med få undantag nöjda med det stöd och den hjälp de får av sina lokala lärare. Flertalet som har deltagit i preparandkurser uppger sig också att vara nöjda med den hjälp och det stöd de fått under den tiden. Vi vet inte om ifall de få elever som är mindre nöjda också är de som har behov av särskilt stöd.

Varierade uppfattningar om studiematerialet

Läroböckerna ingår i det paket som Vilhelm Mobergsgymnasiet köper från Liber Hermods. Flertalet elever uppger sig vara nöjda med läromedlen, och de lokala lärarna uppger sig vara relativt nöjda. Både elever och lärare framhåller dock att de skulle vilja kunna påverka valet av litteratur mer än vad de kan. En synpunkt från ett par närlärare är att det ibland tar för lång tid innan litteratur som de inte är nöjda med byts ut. De flesta närlärarna använder även andra läromedel (andra läroböcker, dataprogram, filmer etc.) än dem som Liber Hermods tillhandahåller, men de anpassar materialvalet till målen som anges i studieguiderna eftersom dessa mål är utgångspunkt för tentamina.

Varierade synpunkter på studieguiderna finns bland såväl elever som lärare. En majoritet av eleverna uppger att studiehandledningarna är bra i de flesta ämnen, trots att många inte använder dem speciellt ofta. Av lärarnas svar att döma skiljer sig studieguidernas kvalitet mellan olika ämnen. Flertalet lokala lärare tycker att de är ganska bra, men några att de är dåliga trots de revideringar som är gjorda. En fördel med studieguiden är enligt flera närlärare att målen för varje kurs och delmoment är tydliga.

Ungefär två tredjedelar av eleverna anger att IT-plattformen Athena är ganska bra, övriga att den är ganska dålig. Ungefär hälften av lärare anser att Athena är bra, medan hälften anser att den är ganska dålig. ”Fortfarande en del barnsjukdomar” är en kommentar från lärare. IT-plattformen anses vara dåligt anpassad för de naturvetenskapliga ämnena. Enligt kvalitetsredovisningen för 2004 har Athena fungerat tillfredsställande, men den pedagogiska utvecklingen uppges ha varit mer begränsad än den tekniska. Eleverna förefaller generellt vara något mer nöjda än lärarna med distansmaterialet.

Elever uppger att det finns tillräckligt med datorer och Internet-uppkopplingar i skolan, och att de får tillräckligt med tekniskt stöd. De lokala lärarna bedömer också att tekniken i skolan fungerar ganska bra.

Viss begränsning av lärarnas handlingsutrymme

Det varierar hur styrda de lokala lärarna uppger sig vara av Liber Hermods övergripande planering av kurserna och även vad de tycker om att vara styrda av distansanordnaren. Vissa närlärare säger sig ha för lite inflytande över kursutformningen, andra att de i dialog med distansläraren anpassar kursinnehållet under läsårets gång. Eftersom kursinnehållet ska överensstämma med vad som kommer upp på tentamen måste eventuella förändringar i planeringen rapporteras till Liber Hermods-läraren. Närlärarna tillskriver den konferens som föregår varje läsår betydelse. Exklusiviteten i att det endast är två skolor, Vilhelm Mobergsgymnasiet och Torsås Korrespondensgymnasium, som ska komma överens med Liber Hermods-lärarna beskrivs som en fördel. Enligt både elever och lokala lärare har eleverna ett visst inflytande över närundervisningens planering. Lokala lärarna uppger att de också anpassar närundervisningen efter de frågor som elever ställer utanför lektionstid.

Mängden och typen av samarbetet mellan olika när- och distanslärare varierar, men de allra flesta lärarna är nöjda med hur det fungerar. Några av dem beskriver ett väl inarbetat samarbete med sin distanskollega vilket kan innebära allt ifrån avstämning av kursinnehållet inför tentamen, till en kontinuerlig kontakt. Flera lokala lärare uppskattar att ha distanslärarna som bollplank för idéer eftersom det finns få ämneskollegor på gymnasiet i Emmaboda. Inte minst för uppbyggnaden av Vilhelm Mobergsgymnasiets studieförberedande program beskrivs kontakterna med erfarna kollegor ha varit betydelsefulla.

Tolv av tjugo distanslärare, som har besvarat enkäten, besöker skolan i Emmaboda åtminstone någon gång per läsår, vanligen i samband med tentamenstillfällen. Sju distanslärare uppger att de skulle vilja ha något mer kontakt med sin kollega på Vilhelm Mobergsgymnasiet än vad de har.

Modellen för betygssättning en fördel enligt flertalet

Drygt hälften av eleverna (44 av 78) är positiva till preparandkursen, men de relaterar i större utsträckning till att de får bo på egen hand än till tentamensförberedelsen. Eleverna i år 1 har inte deltagit i någon preparandkurs när de svarar på

enkäten och 23 elever svarar att de inte vet om den är en för- eller nackdel. Dock anger även vissa elever i år 1 att preparandkursen är en av fördelarna med arbetsformen.

De flesta eleverna, ungefär tre fjärdedelar, anger att systemet med tentamina är en av fördelarna med modellen. En synpunkt är att det ger sammanhang att tentera på hela läroböcker istället för på korta avsnitt. En elev uttrycker det så här:

Man lär ju sig helheten här på ett annat sätt för läraren kan ju inte sitta och skriva en tenta på varje lilla minsta detalj, utan det får bli helheten. Och sedan fördjupar man sig lite på något ställe.

Närmare tre fjärdedelar av eleverna uppger att det är en fördel att Liber Hermods-lärarna sätter betygen. I både intervjuer och enkäter framhåller elever att de får en mer avslappnad relation till de lokala lärarna eftersom ingen löpande kunskapsbedömning sker.

Ungefär en fjärdedel av eleverna anger dock att de lokala lärarna borde ha mer inflytande över betygssättningen, vilket innebär att dessa elever inte vill att betygen enbart ska utgå från tentamina. Eleverna i år 2 och 3 anser, med få undantag, att de har fått rättvisa betyg.

De flesta närlärarna beskriver att den mest positiva och betydelsefulla faktorn i Vilhelm Mobergsgymnasiets arbetsmodell är att distanslärarna sätter betygen. De lokala lärarna säger sig kunna lotsa eleverna till tentamen utan att behöva bedöma dem under tiden. En kommentar i enkäten är:

Eftersom man bara är den stöttande och inte den dömande får man jättebra kontakt med eleverna, och kan ge dem god feedback.

Så här framställs samma tema i en intervju:

SV: Men du talar om det som en fördel att du inte ska examinera eleverna. Är det för att du ska slippa göra tentor eller är det för att du ska slippa göra bedömningen?

Lä: Dels slippa göra bedömningen och dels så har jag en annan relation till eleven, så de kan fråga mig hur dumt som helst och jag registrerar inte. Det är väldigt ofta jag tycker det är förmånen att man kan ha en dialog med eleverna på vilken nivå som helst och hur enkelt som helst utan att jag ska registrera. För det är ju, tycker jag, de uppskattar det, som ibland säger /de/ hur dumma frågor som helst.

SV: Har du något inflytande över betygssättningen?

Lä: Jag? Nej. Men däremot, frågar de/Liber Hermods-lärarna/mig vad jag tycker om det i ett tveksamt fall, så svarar jag. Och det har hänt någon gång.

En ofta använd metafor beskriver läraren som coach, men inte domare. En synpunkt är att distanslärarnas bredare erfarenhet ökar förutsättningarna för att eleverna får rättvisa betyg. Alla Liber Hermods-lärarna undervisar på vanliga gymnasieskolor förutom att de har uppdrag åt Liber Hermods. Flera av Vilhelm Mobergsgymnasiets lokala lärare anger att distanslärarnas betyg oftast överensstämmer väl med deras egna uppfattningar om eleverna. Enligt flera Liber

Hermods-lärare förekommer dessutom en viss samverkan kring betygssättningen. Det innebär att det är en sanning med modifikation att betygen enbart sätts utifrån tentamensresultaten.

Tabell 5.4. Svar i lärarenkäten (Liber Hermods-lärarna) på frågan om det förekommer någon samverkan mellan dem och den lokala läraren på Vilhelm Mobergsgymnasiet med avseende på betygssättningen. Antal lärare.

Ja, alltid	Ja, oftast	Ja, ibland	Sällan	Nej, aldrig
1	1	7	5	6

Källa: Skolverket

Alla lokala lärare är inte uteslutande positiva till systemet kring betygssättningen. Tre av 14 uppger att de skulle vilja ha mycket inflytande över betygssättningen, två att de också har det. En lokal lärare uppger att elevunderlaget har förändrats så att fler elever nu än för några år sedan inte klarar av tentamenssystemet. Tidigare var de lokala lärarna medbedömare vid tentamen, men förfarandet ändrades av besparingsskäl.

Eftersom betygen bygger på tentamensresultat får de elever som inte tenterar en kurs inte heller något betyg. Enligt rektor utnyttjar vissa elever detta och väntar med att tentera tills de tror sig kunna få ett bra resultat och därmed ett högt betyg. Det uppges vara ytterligare en anledning, utöver de tidigare nämnda, till att genomströmningen vid Vilhelm Mobergsgymnasiet inte är högre.

Även om de lokala lärarna inte sätter betygen så gör de bedömningar av eleverna och ger dem information om hur just de klarar sig på de olika kurserna. Två tredjedelar av eleverna (54) uppger att de får bra information av närlärarna om hur de klarar sig på alla eller de flesta kurserna. Ungefär en tredjedel av eleverna (37) uppger detsamma angående informationen från Liber Hermods lärarna.

Både elever och lärare trivs bra på skolan

Samtliga 78 elever som besvarat enkäten uppger att de trivs bra i skolan de går i. Även lärarna beskriver en god stämning bland eleverna, vilket överensstämmer väl med vad Skolverkets projektgrupp uppfattat under sina besök. En Liber Hermods-lärares kommentar är:

Vid varje besök imponeras man av den positiva anda och trevliga stämning som råder på skolan.

En faktor som båda lärarkategorierna och eleverna själva pekar ut som betydelsefull, är att eleverna är få, vilket innebär att alla känner varandra och alla blir sedda.

Skolverket

Så gott som alla elever uppger att de trivs med de lokala lärarna, sin mentor, Liber Hermods-lärarna, skolarbetet och med rektorn. De lokala lärarna uppger också att de trivs bra med skolan, arbetet och eleverna.

6. Sammanfattning och slutsatser

Rapporten från utvärderingen av försöksverksamheten vid gymnasieskolan i Emmaboda beskriver verksamhetens bakgrund och undervisningsmodell, samt redogör för elevers och lärares synpunkter på arbetsformen. I detta kapitel sammanfattas utvärderingens resultat samt pekas på områden där verksamheten vid Vilhelm Mobergsgymnasiet inte sker i enlighet med gällande bestämmelser.

Genom samarbetet med Liber Hermods har Vilhelm Mobergsgymnasiet i Emmaboda ett stort utbud av kurser på de studieförberedande programmen trots att det är en liten skola, mätt i antal elever. Samarbetet med Liber Hermods har dels haft betydelse för uppbyggnaden av skolans verksamhet med studieförberedande program, dels fortsatt givit ett vidgat pedagogiskt sammanhang.

Vilhelm Mobergsgymnasiets arbetsmodell karaktäriseras i vissa avseenden av stor flexibilitet. Skolan ger exempelvis eleverna stor valfrihet i fråga om utformning av studierna och antalet undervisningstimmar fördelas efter bedömning av de aktuella elevernas behov. I andra avseenden, såsom möjligheten för lokala lärare att välja läromedel, är flexibiliteten mer begränsad och en del lärare uppger att de i högre grad själva skulle vilja utforma undervisningens innehåll. Lärarna på Vilhelm Mobergsgymnasiet är inte helt nöjda med distansmaterialet. Samarbetet med Liber Hermods ger med andra ord både möjligheter och begränsningar. Den flexibilitet och valfrihet som gymnasieskolan i Emmaboda erbjuder är inte bara relaterad till arbetsmodellen, utan också till att kommunen har ett begränsat elevunderlag. Vilhelm Mobergsgymnasiet konkurrerar med närliggande kommuners gymnasieskolor, vilket innebär att skolan agerar som intressent på en marknad och vill locka elever genom att bl.a. ha ett brett utbud av kurser.

Både elever och lärare beskriver Vilhelm Mobergsgymnasiets arbetsform som en modell vilken karaktäriseras av fler komponenter än bara inslag av distansundervisning. Distansinslagen särskiljs inte i beskrivningarna av arbetsformen. Den typ av distansundervisning som utövas vid Vilhelm Mobergsgymnasiet består enligt utvärderingen till stor del av självstudier mot tydliga mål vilka bedrivs med tillgång till självinstruerande material och handledning. De lokala lärarnas handledning förefaller ha stor betydelse för elevernas distansstudier, inte minst för elever i behov av särskilt stöd. Många elever använder sig endast i liten utsträckning av de erbjudna formerna för distansundervisningen. Eftersom vissa elever inte skickar in sina insändningsuppgifter till Liber Hermods med avsedd regelbundenhet, kan interaktionen mellan distanslärare och dessa elever bli så begränsad att det är tveksamt om det är relevant att tala om någon distansundervisning. Å ena sidan innebär den handledning som lokala lärare ger på de kursavsnitt som omfattas av distansundervisning att undervisningen har utrymme för en hög grad av dialog mellan elev och lärare. Å andra sidan kan de lokala lärarnas omfattande handledning medföra att elevernas behov av dialog med Liber Hermods-lärarna minskar, så att den transaktionella (psykologiska och kommunikativa) distansen i distansmomenten ökar. En noggrannare uppföljning av att eleverna genomför sina obligatoriska uppdrag

skulle öka karaktären av distansundervisning kännetecknad av interaktion mellan elev och distanslärare.

En övervägande andel av eleverna är positiva till arbetsmodellen vid Vilhelm Mobergsgymnasiet i sin helhet och hänvisar framför allt till den frihet som det innebär att ha ett större självbestämmande över sin egen tid. Även elever som inte är helt nöjda med Vilhelm Mobergsgymnasiets arbetsform anger att de trivs på skolan. Eleverna framstår genomgående som medvetna om att de har gjort ett aktivt val att gå på Vilhelm Mobergsgymnasiet istället för på någon gymnasieskola utan inslag av distansundervisning. Elever och lärare är överens om att arbetsformen inte passar dem som har svårt att planera sin tid och ta eget ansvar. Vi vet inte om elever i behov av särskilt stöd ingår i den minoritet som är missnöjd med modellen. Vi vet heller inte hur vi ska tolka att endast hälften av eleverna i år 3 svarade på enkäten. Låt elever som är mindre nöjda bli att svara? Eller hade de fullt upp med tenterande och andra uppgifter i slutet av sin gymnasiegång och prioriterade bort enkäten?

Flertalet elever uttrycker uppskattning över att inte vara kontinuerligt bedömda av sina lärare. Även flertalet lokala lärare uppger att den stora vinsten med Vilhelm Mobergsgymnasiets arbetsmodell är att de inte själva betygssätter sina elever. En majoritet av lärare och elever uppger sig också vara nöjda med att betyg sätts efter tentamensresultat.

Betygssnittet under de senaste tre åren motsvarar på alla tre programmen Väl godkänd. Genomströmningen har dock varit låg.

Förfarandet att Liber Hermods lärare sätter betygen strider enligt Skolverkets bedömning mot den förordning som reglerar försöksverksamheten vid gymnasieskolan i Emmaboda. Att distanslärarna är förordnade av rektor vid Vilhelm Mobergsgymnasiet att undervisa på distans och sätta betyg tycks vara ett försök att formellt kringgå grundläggande bestämmelser om vem som sätter betyg. Tillvägagångssättet bryter också mot 7 § i förordningen där det klart framgår att betyg skall sättas av läraren på skolan efter samråd med den andra utbildningsanordnaren.

Inte heller förhållandet att betyg enbart sätts efter tentamensresultat är i enlighet med gällande lagstiftning. Läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) avsnitt 2.5 anger att läraren vid betygssättningen skall

- utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna
- beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen
- beakta såväl muntliga som skriftliga bevis på kunskaper och
- göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen

Tillvägagångssättet vid Vilhelm Mobergsgymnasiet följer inte den första av läroplanens punkter om betygssättning för de frivilliga skolformerna, att all

tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna skall beaktas vid betygssättningen. Dessutom finns en risk att betygssättning som grundas på tentamensresultat inbjuder till att elever såväl försummar uppdragen och andra uppgifter, som väntar med tentamen tills de anser sig ha nått en viss kunskapsnivå. Det är enligt gällande bestämmelser skolan och inte eleven som skall avgöra när en kurs är avslutad och skall betygssättas.

Förordningens bestämmelse att distansutbildningen vid gymnasieskolan i Emmaboda högst får omfatta 750 av gymnasieskolans 2500 poäng är svår att följa upp eftersom eleverna i stor utsträckning fritt plockar ihop sina kurser utöver de obligatoriska för respektive program och eftersom en stor andel elever läser utökad studiekurs. Dessutom kan andelen distansundervisning i olika kurser förändras år från år. Enligt rektors sätt att räkna har dock ingen elev mer än 25 procent av sina poäng som distansutbildning. Att distansundervisningen enligt förordningen endast får omfatta en mindre del av en kurs förefaller sammanfattningsvis, med få undantag, överensstämmande med verksamheten vid Vilhelm Mobergsgymnasiet enligt de beräkningar som skolledningen gör. De undantag då skolan har tillåtit att enstaka elever studerar helt utan närundervisning, har tillkommit för att tillgodose dessa elevers önskemål om att få gå vissa specifika kurser.

Utvärderingens slutsatser

Sammanfattningsvis visar Skolverkets utvärdering av försöksverksamheten vid gymnasieskolan i Emmaboda kommun att

- arbetsformen vid Vilhelm Mobergsgymnasiet är uppskattad av flertalet elever och lärare
- genomströmningen har varit låg och bör följas i den slutgiltiga utvärderingen
- preparandkursen i Liber Hermods regi, som i praktiken är en del av närundervisningen, omfattas inte av förordningen. Antalet elever som inte deltar i preparandkursen bör följas i den slutgiltiga utvärderingen då dessa elever får en mindre andel närundervisning än den som Vilhelm Mobergsgymnasiets ledning beräknar per kurs
- Liber Hermods lärare sätter betyg på avslutade kurser vilket inte är i enlighet med förordningen (2003:255) om försöksverksamheten
- betygssättningen sker inte i enlighet med Läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) avsnitt 2.5 eftersom all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna inte utnyttjas

Vilhelm Mobergsgymnasiet behöver förändra rutinerna för betygssättning i den fortsatta försöksverksamheten så att de stämmer överens med gällande bestämmelser.

Referenser

Balldin, Jutta, 2003, *Studera på distans. Gymnasieelever berättar om erbjudanden och utmaningar i distansutbildning*, Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet.

Edström, Rolf, 1999, *Flexibel utbildning inom gymnasieskolan via IT eller Är ICT och virtuella klassrum lösningen på 2000-talets lärarkris?*, Institutionen för lärarutbildning, Uppsala universitet.

Fähreus, Eva R.& Lars-Erik Jonsson, 2002, *Distansundervisning – mode eller möjlighet?*, Forskning i fokus, nr.1, Skolverket

Skolverket, 2003, *Försöksverksamhet med distansundervisning i gymnasieskolan, Slutrapport.*

Skolverket, 2002, Yttrande, Försöksverksamhet med gymnasieskolutbildning med distansinslag, Dnr 02-2002:898

www.emmaboda.se

Bilaga 1: Förordning (2003:255) om försöksverksamhet med distansundervisning i gymnasieskolan i Emmaboda kommun. ¹⁸

Utbildningsdepartementet

Utfärdad: 2003-05-08

Allmänna bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller föreskrifter om en försöksverksamhet med distansundervisning i gymnasieskolan i Emmaboda kommun. Syftet med försöksverksamheten är att elever skall kunna få en flexibel undervisning i form av distansundervisning.

Med distansundervisning menas enligt denna förordning att en elev som deltar i utbildning på ett nationellt program i kommunens gymnasieskola får undervisning med stöd av informations- och kommunikationsteknik i den egna skolan av en annan utbildningsanordnare.

Försöksverksamheten gäller för utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2003. Utbildningen får dock påbörjas senast höstterminen 2005.

2 § Distansundervisningen får

- omfatta högst 750 gymnasiepoäng,
- endast avse nationellt fastställda kurser, och
- enbart utgöra en mindre del av en kurs.

3 § Utbildning som anordnas med stöd av denna förordning får inte räknas som sådan utbildning som skall erbjudas enligt 5 kap. 5 § skollagen (1985:1100).

4 § Bestämmelserna i gymnasieförordningen (1992:394) gäller för försöksverksamheten, om inte annat följer av nedanstående bestämmelser.

Undervisningstid

5 § Den tid under vilken distansundervisning bedrivs skall anses motsvara sådan undervisningstid som avses i 1 kap. 2 § gymnasieförordningen (1992:394).

Styrelsen för utbildningen skall ansvara för att elevens garanterade undervisningstid uppnås för utbildningen.

Individuell studieplan

6 § Uppgift om att en elev deltar i försöksverksamheten och om i vilka kurser det ingår distansundervisning skall antecknas i elevens individuella studieplan enligt 1 kap. 12 § gymnasieförordningen (1992:394).

¹⁸ Källa: Regeringens rättsdatabas.

Betyg

7 § Betyg på avslutad kurs skall sättas av läraren på skolan efter samråd med den andra utbildningsanordnaren.

8 § I en elevs slutbetyg skall det anges att eleven har deltagit i försöksverksamheten och i vilka kurser det förekommit distansundervisning.

Uppföljning och utvärdering

9 § Emmaboda kommun är skyldig att medverka i uppföljning och utvärdering av försöksverksamheten. Bestämmelser om kvalitetsredovisning finns i förordningen (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet.

10 § Emmaboda kommun skall senast den 1 oktober varje år, med början år 2004, till Statens skolverk redovisa omfattningen av försöksverksamheten. Skolverket skall till regeringen redovisa en utvärdering av försöksverksamheten senast den 1 december 2005 och en slutlig utvärdering senast den 1 december 2008.

Bilaga 2: Bortfallsanalys för elevenkäten

Svarsfrekvensen i elevenkäten för de tre programmen är fördelat enligt nedanstående tabell.

Tabell B2.1. Antal elever som besvarat enkäten, antal elever som ingick i elev populationen samt svarsfrekvens i procent.

	Antal elever som svarat på enkäten	Antal elever på skolan i maj 2005	Svarsfrekvens (procent)
Antal elever	78	115	68
Kvinnor	34	47	72
Män	43	68	63
Naturvetenskapliga programmet	16	24	67
Samhällsvetenskapliga programmet	38	51	75
Teknikprogrammet	24	40	60
År 1	31	33	94
År 2	20	28	71
År 3	27	54	50

Tabellen visar att det framför allt är eleverna som går sitt första år på Vilhelm Mobergsgymnasiet som har besvarat enkäten. Att svarsfrekvensen sammanlagt inte blivit högre i elevenkäten kan ha flera förklaringar. Erfarenheter från bl.a. Statistiska Centralbyrån visar att ju längre en enkät är desto större blir bortfallet. Gränsvärdet brukar ligga kring 8 sidor, vilket innebär att enkäter över 8 sidor ofta får ett högre bortfall än en kortare enkät.

En annan förklaring kan vara det faktum att de flesta elever i år 2 och 3 befann sig i Malmö på preparandkurs när enkäten distribuerades till dem, en tid som dels är fylld med repetitionskurser och tentor, dels handlar om att bo och studera på annan ort än hemmet. För flera elever innebar dessutom sista veckan före skolavslutningen, då eleverna kommit tillbaka från Malmö, några dagars språkresa.

Eftersom rektorn delade ut enkäterna till eleverna fanns det inga identifieringsnummer på dem som kunde användas för att kontrollera vilka elever som inte besvarat och skickat in enkäten. Vi hade med andra ord inga möjligheter att skicka en påminnelse enbart till de elever som inte svarat.

